

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента
Єщук Ольги Михайлівни на дисертацію Красногора Олександра
Володимировича «Адміністративно-правовий захист прав і законних
інтересів нотаріусів в Україні», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне
право і процес; фінансове право; інформаційне право

1. Ступінь актуальності обраної теми

Нотаріуси є невід'ємним елементом правового порядку в усіх без винятку державах, які належать до романо-германської правової сім'ї, та більшості держав англосаксонської правової системи. Вони є однією з обов'язкових складових юстиції. Поряд із суддями, прокурорами й адвокатами на них лягає основне навантаження з охорони прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Їхньою основною функцією є надання автентичності юридичним документам у різних галузях права. Нотаріуси мусять це здійснювати, попереджаючи будь-які несправедливі, незаконні або й аморальні дії. Тим самим вони здійснюють своєрідне превентивне правосуддя, адже автентичні документи є гарантією правової визначеності. Маючи головним чином таке ж значення, що й судові рішення, такі документи не можуть бути оскаржені, окрім як у судовому порядку. На відміну від інших вони наділені більшою доказовою цінністю для судів та адміністративних органів. Посвідчуючи документи своїм підписом і печаткою, нотаріуси несуть юридичну відповідальність за їх зміст і форму.

В Україні система нотаріату є розвиненою. Упродовж останнього десятиліття політика Міністерства юстиції України відзначалася виваженістю і прагматичністю, зокрема надання нотаріальних послуг було перекладено з державних нотаріусів на розгалужену систему приватних нотаріусів, які діють в умовах добросовісної конкуренції. Більше того,

використовуючи позитивний досвід надання класичних нотаріальних послуг, держава, не витрачаючи бюджетних коштів, делегує вітчизняним нотаріусам усі більше додаткових публічних повноважень: наприклад, більшість нотаріусів в Україні стали виконувати функції державних реєстраторів.

Усе це свідчить, що посягання на нотаріусів розцінюється суспільством не просто як порушення прав і законних інтересів приватних фізичних осіб, а як порушення публічного інтересу, що призводить до неналежного і більш витратного забезпечення прав, свобод і законних інтересів громадян України. Іншими словами, ефективний захист прав 5500 нотаріусів нерозривно пов'язаний із забезпеченням прав і законних інтересів майже всіх громадян України.

Викладені аргументи переконують в актуальності та своєчасності дисертації на тему «Адміністративно-правовий захист прав і законних інтересів нотаріусів в Україні», що в умовах не якісного забезпечення прав та свобод громадян є комплексним та вагомим науковим дослідженням.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Структурно дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Структура повністю відповідає цілям і задачам дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором. Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується також критичним аналізом наявних літературних джерел юридичного та методологічного спрямувань.

Ознайомлення із науковим дослідженням дає підстави стверджувати, що основні положення і висновки, які виносяться здобувачем на захист, мають відповідний ступінь наукової новизни. Підґрунтям цих обґрунтованих

та достовірних висновків, які доповнюють існуючі позиції науковців або по-новому надають вирішення існуючих проблем.

Слід відзначити обґрунтованість наведених дисертантом висновків, які базуються на грамотному використанні сукупності методів і прийомів наукового пізнання. Діалектичний метод дав можливість виявити та проаналізувати в динаміці права і законні інтереси нотаріусів як об'єкта адміністративно-правового захисту, тим самим вийти на нову їх якість, поглянувши на них у широкому форматі щодо забезпечення загального блага суспільства із вичлененням цінностей захисту нотаріусів як провідного блага правової системи в цілому, а також виявити на науковому рівні та врегулювати суперечності у сфері видання підзаконних нормативно-правових актів Мін'юстом стосовно контролю за нотаріусами – як таких, що стосуються конфлікту інтересів. Універсальними й такими, що використовувалися в усіх без винятку підрозділах дисертації, стали: загальнонауковий логіко-семантичний метод наукового пізнання, який дав можливість проаналізувати думки вчених та вичленити з них раціональні чинники; загальнологічні методи аналізу й синтезу, що забезпечили умовне розкладання складних змістовних явищ на «елементарні» юридичні частинки та надали можливість сформулювати на їх основі нові більш складні правові категорії; формально-догматичний метод, що забезпечив аналіз законодавства в його позитивістській «чистоті».

Справляє позитивне враження джерельна база роботи, крім того, включені до списку використаної літератури, насамперед зарубіжної, свідчать про ґрунтовне опрацювання проблеми, і високий рівень наукової підготовки дисертантка, його наукову зрілість.

У вступі здійснюється обґрунтування вибору теми дослідження, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, надано відомості щодо їх упровадження та апробації, а також щодо кількості

публікацій, у яких відображено основні положення дисертаційного дослідження.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретико-правові засади адміністративно-правового захисту прав і законних інтересів нотаріусів» дисертант визначив межі дослідження та суб'єктів, які підлягають до розгляду в даній проблематиці.

Другий розділ «Механізм адміністративно-правового захисту прав і законних інтересів нотаріусів в Україні» присвячений розкриттю системи адміністративно-правових засобів впливу суб'єктів публічної адміністрації на суспільні відносини з метою захисту прав і законних інтересів нотаріусів.

Особливої уваги, слід приділити третьому розділу «Зарубіжний досвід та вдосконалення адміністративно-правового захисту прав і законних інтересів нотаріусів в Україні» в якому на основі зарубіжного досвіду сформовано пропозиції щодо вдосконалення законодавства в аналізованій сфері.

Завершується робота досить розгорнутими висновками, у яких здійснено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової проблеми адміністративно-правового захисту прав і законних інтересів нотаріусів, що втілилось у відповідну теорію, яка розв'язує важливу науково-прикладну проблему в галузі адміністративного права й може бути використана з метою покращення стану захисту прав і законних інтересів нотаріусів в Україні.

Виходячи з аналізу основної частини дисертації, мета дисертаційної роботи в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

3. Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання

Результати дисертаційного дослідження характеризуються теоретичною та практичною значущістю. Вони можуть бути використані у:

– науково-дослідній сфері – для подальшого теоретичного розроблення питань адміністративно-правового захисту прав і законних інтересів нотаріусів в Україні;

– правотворчості – щодо вдосконалення чинного законодавства з питань адміністративно-правового захисту прав і законних інтересів нотаріусів в Україні;

– правозастосовній діяльності – щодо покращення практичної діяльності у сфері адміністративно-правового захисту прав і законних інтересів нотаріусів в Україні;

– навчальному процесі – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право України», при підготовці відповідних навчальних посібників, конспектів лекцій.

4. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати на наступні результати, що мають вагому наукову новизну.

По-перше, дисертантом визначено поняття адміністративно-правового захисту прав і законних інтересів нотаріусів, що полягає в адміністративно-правовій діяльності публічної адміністрації на основі реалізації норм адміністративного права щодо відновлення порушених прав та законних інтересів нотаріусів за допомогою адміністративного інструментарію. в режимі стримувань і противаг в першу чергу Міністерства юстиції України та органів нотаріального самоврядування. (С. 41).

По-друге, цінним в теоретичному та прикладному аспектах є виявлення змістовних ознак механізму адміністративно-правового захисту прав і законних інтересів нотаріусів в Україні, що передбачає визначення цілей такого регулювання. До таких цілей належить обов'язок публічної адміністрації засобами адміністративного права попередити посягання на

права та публічні законні інтереси нотаріусів; не допустити здійснення цього посадовими особами суб'єктів публічної адміністрації та іншими особами; припинити порушення та застосувати всі передбачені компетенцією адміністративних заходи щодо їх поновлення; забезпечити притягнення винних у порушенні прав і законних інтересів нотаріусів осіб до адміністративної чи іншого типу юридичної відповідальності.(С.107).

По-третє, автором з'ясовано що при здійсненні правотворчої роботи у сфері надання нотаріальних послуг треба врахувати два чинники, які виявляють певні суперечності: по-перше, не допустити законодавчих недоліків, які б надали можливість нотаріусам із низькою правовою культурою і правосвідомістю порушувати права фізичних і юридичних осіб; по-друге, забезпечити певний для нотаріусів визначений законодавством правовий режим, у який втручатися суб'єкти публічної адміністрації не мають права, та чітко визначити підстави здійснення перевірок нотаріусів, їх строки і процедури проведення, а також адміністративні санкції, що мають накладатися на нотаріусів за порушення нотаріальних норм. (С. 177).

Отже, елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам.

5. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні положення та результати дисертації відображені в семи наукових статтях, із них дві – в іноземних виданнях та трьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам МОН України та Порядку присудження наукових ступенів. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

Спрямованість науково-практичних конференцій, де відбувалася апробація дисертаційного дослідження, характер статей дисертантки, в яких відображено положення дисертації і результати проведених досліджень, повною мірою вказують, що дисертація пройшла належну апробацію та є самостійною науковою працею, що має завершений характер.

Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті автореферату відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого дисертаційного дослідження. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

6. Дискусійні положення і зауваження по дисертації

1. На С. 41 дисертації, автор не обґрунтовує позицію, щодо системи адміністративно-правового захисту прав і законних інтересів нотаріусів. Чому саме розглянуто тільки два суб'єкти:

(Нотаріальну палату України та Міністерство юстиції України), які мають найбільший вплив в даній сфері?

2. На С. 74 здобувач не повністю розкриває адміністративно-правовий статус Міністерства юстиції України у сфері впливу на забезпечення прав та законних інтересів нотаріусів, адже визначає що основною його функцією є саме контроль за діяльністю нотаріату.

3. Не можна погодитися із точкою зору автора, висловленої у підрозділі 2.3 «Методи адміністративної діяльності публічної адміністрації стосовно захисту прав і законних інтересів нотаріусів в Україні», де зазначено що найчастіше на нотаріусів накладаються санкції посадовими особами Мін'юсту після проведених контрольних перевірок, що є правильним і виваженим кроком у разі порушення першими прав і законних інтересів

фізичних і юридичних осіб, хоча як відомо тільки суд має право накладати санкції на фізичних та юридичних осіб.

4. У підрозділі 3.1 «Зарубіжний досвід адміністративно-правового захисту прав і законних інтересів нотаріусів у країнах-учасницях ЄС» не було використано судових прецедентів, які траплялися в зарубіжних країнах та які є основою розгляду адміністративних судових справ з приводу захисту прав і законних інтересів нотаріусів.

5. У підрозділі 3.2 «Удосконалення законодавства у сфері адміністративно-правового захисту прав і законних інтересів нотаріусів в Україні» слід було запропонувати конкретні санкції, що потрібно застосовувати до посадових осіб Міністерства юстиції за порушення ними законодавства по відношенню до нотаріусів.

7. Висновки

Дисертаційна робота на тему «Адміністративно-правовий захист прав і законних інтересів нотаріусів в Україні» виконана вперше і поглиблює існуючі знання юридичної науки, а саме є суттєвим внеском до теорії адміністративного права і процесу.

Вона розв'язує досить цікаве завдання: захист прав і законних інтересів нотаріусів в сучасному адміністративному праві. Структура дисертаційного дослідження є досить вдалою.

Дисертація є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам МОН.

Отже, дисертаційна робота на тему «Адміністративно-правовий захист прав і законних інтересів нотаріусів в Україні», представлена на здобуття

наукового ступеня кандидата юридичних наук, відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а її автор – Красногор Олександр Володимирович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

**доцент кафедри адміністративного і господарського права
та правоохоронної діяльності**

**Херсонського державного університету,
доктор юридичних наук, доцент**

О.М. Єщук

Підпис О.М. Єщук
підтверджую начальник ВК [Signature]

В.Воробієва